Ahoj Pavle, Pavelečku, Pavle,

po rokoch prežitých pod komínmi *Dimitrovky* si sa aj s rodinou presunul o pár sto kilometrov na severozápad, pod iné komíny a na iné sídlisko - do blízkosti svojho benešovského rodiska. Poslednými troma rokmi strávenými služobne prevažne v Prahe si nám síce dal akú - takú šancu aklimatizovať sa na Tvoju neprítomnosť, ale vždy tu ešte zostávala možnosť zabehnúť za Tebou v sobotu večer do Vášho skromného, útulného bytu na Pluhovej po radu, či na klebety.

Pravdu Ti povediac, Pavle, trochu sa aj bojím, aby tento list nevyznel ako nejaký nemiestny nekrológ. Veď sa vlastne nič nenormálneho nestalo, len si sa po rokoch strávených v slovenskom „exile“ vrátil bývať domov a za robotu, ktorú si tu po sebe zanechal, *Pánboh zaplať!* Problém je možno v tom, že zdrojom mojej nostalgie nie je len Tvoja trvalá neprítomnosť. Nostalgia sa ma zmocňuje aj za tým rozmerom slovenského ochranárstva a za tým typom občianskeho správania, ktoré si reprezentoval (a naďalej reprezentuješ, len už nie tak nablízku). Tú nostalgiu navyše umocňuje skutočnosť, že po chvíľach opojných hviezdnych nádejí sa nám začalo pred očami rozplývať i to málo zdanlivých istôt, ktoré sme mali pred Novembrom: zjednodušený svet rozlíšiteľného dobra a zla, spoločný štát, vynikajúca ochranárska partia a zopár ďalších ostrovov pozitívnej deviácie v mori normalizácie, viera v našu schopnosť aspoň trochu zlepšiť okolitý svet (napríklad prácou na projekte národného - či medzinárodného? - parku Podunajsko), sympatie zo strany tých, ktorí práve slepo neslúžili sebe alebo režimu...

Mám voči Tebe, Pavelečku, Pavle, čosi ako výčitky svedomia – za seba i za iných a málo na tom mení fakt, že pre to, aby som tie výčitky prehlušil, som zopárkrát verejne vystúpil s ódami na Teba – ako slovenského vlastenca českého pôvodu. Prenasleduje ma pocit, že som viac-menej mlčal práve vtedy, keď som sa mal za Teba biť, že som mal nepomerne dôraznejšie vystupovať voči primitívnym krikľúňom, ktorí Ti chceli uprieť i nos medzi očami a „argumenty“ ktorých sa začínali i končili pri Tvojej češtine, ako niečom, čo akoby automaticky vylučovalo možnosť pozitívneho vzťahu k Slovensku.

Iste, bolo nám trápne reagovať na také do neba volajúce nezmysly, ani čo by sme verili, že to Pán Boh či nejaké iné *Superego* nedovolí, dupne nohou a povie: *Dosť už bolo toho bezbožného rúhania*! Ale Boh mlčal a z nezmyslov sa stalo postupne niečo, čo si dnes nárokuje označenie „verejná mienka“. Je to tak! Pravdám, overeným skúsenosťami generácií, sa neoplatí neveriť. A jedna z nich nás učí, že stokrát opakovaná lož sa stáva pravdou: *vot dialetika* a momentálne vysmievaní klasici...

O čo viac by sme Ťa tu boli potrebovali, o to menej sme si Ťa tu, Pavle, dokázali doceniť. Mnohí si dosiaľ myslia, že bratislavské ochranárstvo chradne pre nedostatok Hubov či Budajov, zatiaľ čo ja som už dávno pochopil, že pokrivkáva hlavne pre absenciu Šremerov a ich každodennej činorodosti, cieľavedomosti, systematickosti, zodpovednosti, kompetentnosti, serióznosti, zásadovosti, viery, poznania, kamarátstva, slušnosti, charakternosti a skromnosti.
Nie sme, zdá sa, bez Teba, Pavle, schopní poriadne budovať a udržiavať štruktúry, tisíckrát pripomínať neporiadnym ich záväzky a malodušným vracať vieru, plátať diery, ktoré v našej lodi podchvíľou vznikajú kohosi nezodpovednosťou či nedostatkom skúseností, evidovať, triediť, archivovať všetko podstatné, doťahovať začaté do konca, identifikovať skutočné problémy, nenapodobiteľne kombinovať toleranciu so zásadovosťou...

Pamätáš si, Pavle, na tie chladné noci v nevykúrenej izbe hore nad *Františkánmi*, kde sme pri čaji a varenom víne koncipovali stanoviská k Dunaju, Šúru, Kobyle? Spomínaš si na pechorenie sa pri prehradzovaní potoka v nezmyselne vysušenom Abrode, svätojánske kosenie zarastajúcich lúk v Šúri, brigády na Kobyle či na dreveniciach? Nezabudol si na tie horúčkovité mesiace, strávené dňom a nocou nad návrhom Národného parku Podunajsko, na povznášajúco dobrodružné roky medzi *Nahlasom* a *Novembrom*, na konšpiratívne medzinárodné stretnutia?

Asi musíme byť vďační aj za to, že nám bolo dožičené to spoločne zažiť a veriť, že 1. januárom 1993 sa svet nekončí tak, ako sa neskončil 14. marcom 1939 a tak, ako sa neskončí nezmyselným prehradením Dunaja – prírode i svetu natruc.

Nazdar, Pavle, držím Ti (Vám) palce v staronovej vlasti a teším sa na ďalšie stretnutia pod komínmi *Dimitrovky*, medzi troskami bratislavského Starého Mesta, na Sahare, ktorá zostala po časti našich lužných lesoch, na dunajskej hrádzi, v zákutiach Číčova, v zaplavenom Šúri,

na zakvitnutých stráňach Kobyly, Krížnej, Sivého vrchu, Pienin, v hlbokých lesoch Slovenského Rudohoria a Poľany či na strechách dreveníc, ktoré si pýtajú stále nové a nové šindle.

S pozdravom Poznaj a chráň!

Tvoj Maňo alias občan Huba

Týždenník Mosty, 16. 2. 1993